

Dönem : 1
Toplantı : 6

CUMHURİYET SENATOSU S. Sayısı : 901

Cumhuriyet Senatosu Yozgat Üyesi Sadık Artukmaç'ın, Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü'nün 52 nci maddesinin ikinci fıkrasının değiştirilmesine dair İçtüzük teklifi ve Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (Cumhuriyet Senatosu 2/201)

Ankara, 22 Ocak 1967

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü 52 nci maddesi ikinci fıkrasının değiştirilmesi hakkındaki teklifimi, gerekçesiyle birlikte, ilişik olarak sunuyorum.

Gereğinin yapılmasını saygılarımla rica ederim.

Cumhuriyet Senatosu
Yozgat Üyesi
Sadık Artukmaç

GEREKÇE

Heyetlerin toplantı ve karar yetersayısı hakkında, mevzuatımızda iki terim vardır. Bunlardan birisi, «saltçoğunluk», diğeri ise, «yarıdan bir fazla» terimidir.

A) Bazan mevzuatta, «üye tamsayısının saltçoğunluğu ile toplanılır.» şeklinde hüküm sevk edilir. Bu hükme göre, çoğunluğun hesabında tereddüt bahis konusu değildir. Meselâ yirmi bir üyesi olan bir belediye meclisi onbir üye ile toplanacaktır. Elli üyeli bir heyet yirmi altı kişi ile toplanacaktır. Ve yine meselâ 183 üyesi olan bir meclis 92 üye ile toplanacaktır. Bunda tereddüdedilecek ve tartışılacak bir cihet yoktur. Çünkü kanunda veya tüzükte, bir kelime ile mevzuatta «saltçoğunlukla toplanılır» şeklinde hüküm vardır. Saltçoğunluk ise arz edilen şekilde hesabedilecektir.

B) Bazan da, mevzuatta : «Üye tamsayısının yarıdan bir fazlasıyla toplanılır.» şeklinde hüküm sevk edilir. Bu takdirde toplantı yeter sayısı miktarı, yukarda arz ettiğimiz misallerdeki miktarlara tevafuk etmiyecektir. Gerçekten, eğer böyle bir hüküm varsa; yirmi bir üyesi olan bir meclisin oniki üye ile toplanması gerekir. Çünkü yirmi birin yarısı olan on buçuktur. İnsan için buçuk bir sayı cüzü tammi olamayacağına göre, on buçuk, onbir kişi demektir. Bu onbirin bir fazlası ise onikidir. Şu halde bu meclisin toplanma yeter sayısı onikidir. Buna göre, üye tamsayısı 183 olan bir meclisin de 92 üye ile değil, 93 üye ile toplanması lâzımdır. Üye tamsayısı 50 olan bir heyet ise, yine 26 kişi ile toplanacaktır. Görülüyor ki, çift rakamlar değil, tek rakamlar tartışma konusu olmaktadır.

Bu durum yargı organlarıne da incelenmiştir. Meselâ Danıştayımızın 31 . 10 . 1946 tarihli ve 6 ncı Daire K. : 46/403 sayılı Kararı şudur :

«Vilâyet İdaresi Kanununun 62 nci maddesi ilçe idare kurulu müzakereleri için yarıdan fazla üyenin hazır bulunmasını şart koşmaktadır.

İlçe idare kurulunda mürettep sayı beş olduğuna göre, yarısı, iki buçuk edip insan için buçuk bir sayı cüzü tammi olamayacağından yarının üç kabulüyle fazlasının dört olması gerekeceğinden en az dört üyenin bulunmadığı toplantıların görüşmeye ve karar vermeye yetkili olmadığı aşikârdır.

Dört üyenin görüşmeye katılmadığı karar örneğinden anlaşıldığından mezkûr kararın iptaline.» (Danıştay Kararlar Dairesi, cilt 34, sayfa 186).

Bu suretle mevzuatımızdaki durumu ve mahkeme içtihatlarını açıkladıktan sonra, Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü 52 nci maddesinin Anayasamızın 86 nci maddesine aykırı olduğu kendiliğinden belirecektir. Filhakika Anayasamız, 86 nci maddesiyle «saltçoğunluk», Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü ise, 52 nci maddesiyle «yarıdan bir fazla» esasını kabul etmiştir. Görülüyor ki, aykırılık bârizdir.

Diğer taraftan; İçtüzüğün 52 nci maddesi, 112 nci maddesiyle de çatışma halindedir. Gerçekten 112 nci maddenin birinci fıkrasında, Anayasa ilemutabık olarak : «Cumhuriyet Senatosu, üye tam sayısının saltçoğunluğu ile toplanır ve Anayasada başkaca hüküm yoksa, toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir.» hükmü mevcuttur. Şu halde, 52 nci madde ile 112 nci maddenin ahenkli bir hale getirilmesi de şarttır.

Arz edilen sebeplerden dolayı, Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü 52 nci maddesi 2 nci fıkrasının değiştirilmesinde zaruret vardır. Değiştirme teklifimiz, bu zaruret göz önünde tutularak yapılmıştır.

Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu

Cumhuriyet Senatosu
Anayasa ve Adalet Komisyonu
Esas No. : 2/201
Karar No. : 118

5 . 4 . 1967

Yüksek Başkanlığa

Cumhuriyet Senatosu Yozgat Üyesi Sadık Artukmaç'ın, Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğünün 52 nci maddesinin ikinci fıkrasının değiştirilmesine dair İçtüzük teklifi, Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına 23 Ocak 1967 tarihinde havale edilmekle Komisyonumuzun 5 Nisan 1967 tarihli Birleşiminde tetkik ve müzakere olundu.

I - Teklif, Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğünün 52 nci maddesinin ikinci fıkrası metnindeki (yarıdan bir fazlası) ibaresinin (salt çoğunluğu) olarak değiştirilmesini öngörmektedir.

Teklifin gerekçesinde «salt çoğunluk» tâbirinin yerleşmiş ve farklı bir anlayış ve uygulamaya konu olmıyan bir ifade olduğu halde, «yarıdan bir fazla» tâbirinin böyle vâzih bir anlayışa ve uygulamaya sahip olmadığı ileri sürülmekte ve tatbikattan bir misal olarak da Danıştayın 31.10.1946 tarihli ve 6 nci Daire K. 46/403 sayılı Kararına temas edilmektedir.

Komisyonumuz teklif ile getirilen değişikliği benimsemekle birlikte gerekçesinin yazılış tarzına iştirak etmemiştir.

Gerçekten Anayasamızın 85 nci maddesinin birinci fıkrasında Meclislerin toplantı ve karar yeter sayısından bahsederken, Anayasa vâzı «salt çoğunluk» tâbirini kullanmıştır.

Keza teklifin gerekçesinde de temas edildiği gibi Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğünün 112 nci maddesinde de Anayasaya uygun olarak «salt çoğunluk» tâbiri kullanılmıştır.

Cumhuriyet Senatosunun, İçtüzüğünü yaparken 52 nci maddedeki bu tâbiri, Anayasanın 85 nci maddesindeki «salt çoğunluk» un karşılığı olarak kullandığı ve bunun dışında bir anlayışa da konu olamayacağı ve tatbikatta da böylece mütalâa edildiği açıktır. Binaenaleyh, 52 nci maddedeki «yarıdan bir fazlası» tâbirinin Anayasa hükmüne uygun olarak «salt çoğunluğu» şeklinde değiştirilmesi, Komisyonumuzca müspet mütalâa edilmiştir.

II - Teklifin 1, 2 ve 3 ncü maddeleri Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir. Genel Kurulun tasviplerine arz olunmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan
Aydın
O. S. Sarıgöllü

(Bu kanunda Sözcü)
Tokat
Z. Betül

Kâtip
Yozgat
S. Artukmaç

Kastamonu
A. N. Tuna

Diyarbakır
Selâhatin Cizrelioğlu

Hatay
M. Deliveli

İstanbul
E. Özden

Niğde
Kudret Bayhan

Samsun
R. Rendeci

Tekirdağ
Hayri Mumcuoğlu

İÇTÜZÜK TEKLİFİ

**Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü 52 nci maddesi
2 nci fıkrasının değiştirilmesine dair
kanun teklifi**

MADDE 1. — Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü 52 nci maddesinin 2 nci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Üye tamsayısının salt çoğunluğu hazır bulunmadıkça görüşmeye başlanamaz.

MADDE 2. — Bu İçtüzük değişikliği, kabul tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 3. — İşbu İçtüzük değişikliği hükümlerini Cumhuriyet Senatosu yürütür.

ANAYASA VE ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

**Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğünün 52 nci maddesinin ikinci fıkrasının değiştirilmesine dair
İçtüzük**

MADDE 1. — Teklifin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Teklifin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Teklifin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.